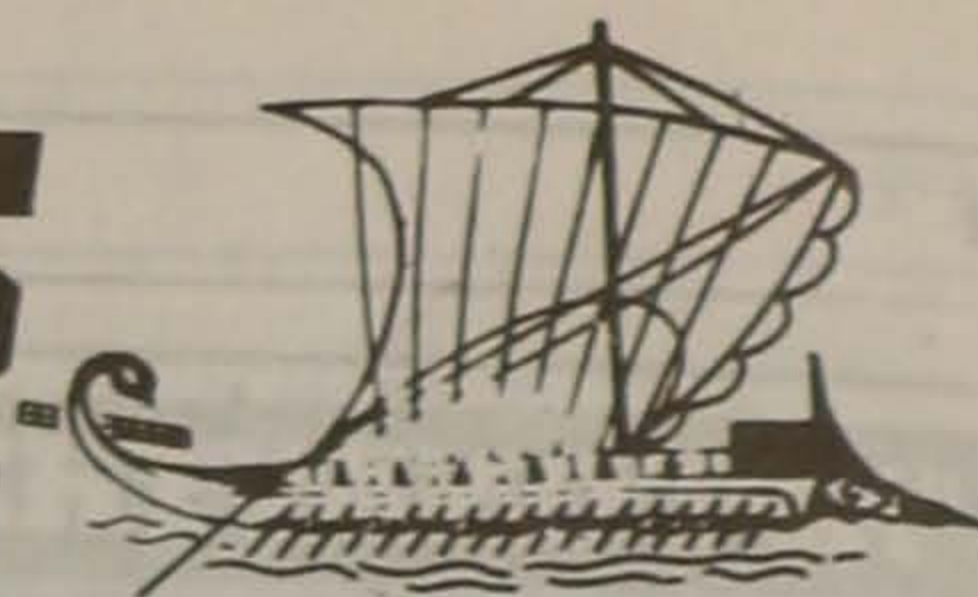

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΧΟΡΤΟΘΕΡΤΣ 1993
(ΙΟΥΛΙΟΣ)

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ Έτος 5ο Αρ. φύλλου 55

ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 31-10-93 και ώρα 11 το πρωί στην αίθουσα του Δημοτικού Καταστήματος Τριανδρίας, ημερίδα για την ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού με τους παρακάτω εισηγητές:

- Πάνος Καϊσίδης "Η Ιστορία των Ποντίων μέσα από τα έντυπα"
- Νίκος Λαπαρίδης "Αναφορές στην περιοχή του Πόντου από αρχαίους συγγραφείς"
- Καίτη Μελή "Τα έντυπα

- στον Πόντο"
- Δημ. Παρασκευόπουλος "Ο Πόντος κατά την κλασική περίοδο"
- Μιχάλης Παναγιωτίδης "Η βυζαντινή περίοδος του Πόντου"
- Γιάννης Σαββίδης "Εγκα-

ταστάσεις ποντίων στο Νομό Κιλίκης"

- Μάνος Μανουσιδής "Ποντιακά έντυπα στην Ελλάδα"
- Γιάννης Μελετιδής "Οι Πόντιοι στο Νομό Ημαθίας"

- Στάθης Πεθαγίδης "Οικονομικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί στη Δυτ. Μακεδονία μετά την εγκατάσταση των προσφύγων" (1923 - 1930)
- Κώστας Πεκρίδης "Μετοικεσίες Ποντίων από την αρχαιότητα έως το 1923"

Κατά την διάρκεια των ει-
Συνέχεια στην 3η σελ.

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα γιορτάστηκε και φέτος η εθνική επέτειος της 28ης Οκτωβρίου 1940 στη Βέροια. Στην μεγάλη παρέλαση που ακολούθησε συμμετείχαν και τα Ποντιόπουλα που εντυπωσίασαν με την άσφηση εμφάνισή τους.

Για την αδικαιολόγητη αναγνώριση του ψευδεπίγραφου κράτους των Σκοπίων

ΕΝΤΟΝΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΕΛΓΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων Γερμανίας προέβη σε έντονη διαμαρτυρία προς τη Βελγική Κυβέρνηση για την αδικαιολόγητη απόφασή της να αναγνωρίσει το ψευδοκράτος των Σκοπίων με το ελληνικό όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Στη σχετική έγγραφη διαμαρτυρία της Ομοσπονδίας, μεταξύ άλλων τονίζονται και τα εξής:

"Με έκπληξη και απορία πληροφορηθήκαμε, οι 80.000 Έλληνες Πόντιοι, που ζούμε κι εργαζόμαστε στη Γερμανία, την απόφαση της βελγικής κυβέρνησης, που αναγνωρίζει το ψευδεπίγραφο κράτος των Σκο-

πίων με όνομα που περιέχει το ελληνικό ιστορικό όνομα "Μακεδονία". Πιστεύουμε πως η βελγική κυβέρνηση κάνει μέγα λάθος ιστορικά, διότι καταδικάζει τα ιστορικά δίκαια του ελληνικού λαού. Προσβάλλει με την ενέργειά της αυτή, την ιστορική κατάρτιση και γνώση ολόκληρου του βελγικού λαού. Κρίνουμε την απόφασή σας ως μέγα πολιτικό λάθος, διότι στηρίζει, την ανεξήγητη και απαράδεκτη στάση των Σκοπιανών να σφετεριστούν για την αναγνώριση δικού τους κόμματος, με ξένο όνομα και ξένο έμβλημα, που τίποτε άλλο

δεν εξυπηρετεί παρά μόνο μελλοδικτάτο κατακτητική και επεκτατική βρέψη.

Εμείς οι Έλληνες Πόντιοι, θύματα της τουρκικής παντοκρατορίας, ξέρουμε τι θα πεί επεκτατική βρέψη, κατακτητική διάθεση και ξεριζώμα από τις προαιώνιες εστίες μας, του Εύξεινου Πόντου, με το γνωστό και σε εσας τρόπο, της συστηματικής εξόντωσής μας από τους Τούρκους, κατά τα έτη 1919 - 1923.

Κύριοι πρωθυπουργέ, κύριοι πουργοί, κύριοι βουλευτές του βελγικού κοινο-

Συνέχεια στην 4η σελ.

Λειτουργία τμήματος εκμάθησης λύρας στην Εύξεινο Λέσχη Βέροιας

Από την ΕΛΒ ανακοινώνεται ότι άρχισαν οι εγγραφές στο τμήμα εκμάθησης λύρας.

Οι ενδιαφερόμενοι να επικοινωνήσουν με τα Γραφεία της Λέσχης από τις 10 το πρωί ως 1.30 το μεσημέρι και από τις 7 το απόγευμα ως τις 9 το βράδυ. Τηλέφωνο γραφείου: 28.356.

Εγγραφές στα τμήματα εκμάθησης Ποντιακών Χορών της ΕΛΒ

Από την ΕΛΒ ανακοινώνεται ότι, άρχισαν οι εγγραφές στα τμήματα εκμάθησης Ποντιακών Χορών.

Τα μαθήματα γίνονται κάθε Κυριακή στις 5 το απόγευμα στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Δήμου Βέροιας.

Πληροφορίες στα Γραφεία της Λέσχης (10 π.μ. ως 1.30 μ.μ.), τηλ. 28.356.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Οι Πόντιοι στην Ημαθία

του ΓΙΑΝΝΗ
Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Ο Νομός Ημαθίας ή "Ημαθία ερατεινή", όπως αποκαλείται από τον Όμηρο ήταν και εξακολουθεί να είναι ένας τόπος άξιος, ηθούσιος και φιλόξενος.

Σ' αυτήν την γη, με την ηθούσια καρπογονία, από τα μέσα κιόλας του έτους 1913 ήρθαν και εγκαταστάθηκαν οι πρώτες ξεριζωμένες οικογένειες Ποντίων από διάφορες περιοχές του Πόντου και του Καρς (Καυκάσου). Και η μετοικεσία αυτή συνεχίστηκε ως τις μέρες μας με τους Πόντιους που έρχονται από τις χώρες της

πρώην Σοβιετικής Ενωσης. Σήμερα, σε συνοδικό πληθυσμό της Ημαθίας, που ανέρχεται σε 130.000 περίπου, οι ποντιακές καταγωγής κάτοικοι υπολογίζονται ότι ξεπερνούν τις 35.000 ψυχές. Ακόμα στο Ν. Ημαθίας σε σύνολο 58 Κοινοτήτων και 100 περίπου Οικισμών υπάρχουν 12 χωριά καθαρά ποντιακά και 25 μεικτά. Ο μεγαλύτερος δε αριθμός Ποντίων κατοικεί στη Βέροια. Υπολογίζεται ότι ο αριθμός των κατοίκων της Βέροιας ανέρχεται σε

50.000 περίπου, από τους οποίους οι Πόντιοι πιστεύεται ότι ξεπερνούν τους 12.000. Μάλιστα στη Βέροια υπάρχουν πέντε Συνοικισμοί με καθαρά ποντιακό χρώμα. Οι υπόλοιποι κατοικούν στα άλλα αστικά κέντρα (Αλεξάνδρεια - Νόουσα). Γενικά δεν υπάρχει στο Ν. Ημαθίας Κοινότητα ή Συνοικισμός πηλην ελαχίστων περιπτώσεων που να μην υπάρχουν δύο ή τρεις ποντιακές οικογένειες.

Αν λάβουμε υπόψη μας ακόμα, ότι στο Ν. Ημαθίας υ-

πάρχουν και τα δύο ανιστορηθέντα μοναστήρια του Πόντου (Παναγία Σουμεθιά και Άγιος Γεώργιος ο Περιστερώτας), όπως και τα Ποντιακά Σωματεία (Εύξεινος Λέσχη Βέροιας, Εύξεινος Λέσχη Νόουσας, καθώς και οι Ποντιακοί Σύλλογοι Αλεξάνδρειας, Πλατέας, Μακροχωρίου κ.λ.π.), η ποντιακή εφημερίδα της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας "Αργοναύτης", και οι ποντιακές ραδιοφωνικές εκπομπές, μπορούμε να πούμε χωρίς καμία επιφύλαξη ότι οι κτύποι

της ποντιακής καρδιάς στο Νομό Ημαθίας ακούγονται πολύ δυνατά. Και οι κτύποι της ποντιακής καρδιάς δεν ακούγονται στην Ημαθία από το 1913 και μετά, αλλά από πολύ παλιά, από τους αρχαίους χρόνους. Σαν επιβεβαιωτικό στοιχείο αναφέρεται ένα επίγραμμα που είναι χαραγμένο πάνω σε μία επιτύμβια στήλη του 2ου αι. μ.Χ. Η στήλη βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Βέροιας. Το επίγραμμα είναι του Κλείνου του Αμαστριανού, κιθαρωδού από την

Άμαστρη της Παφλαγονίας του Πόντου, όπως μας λέει ο εξαιρετος φιλόλογος και ερευνητής Θωμάς Γαβριηλίδης. Άρα οι Πόντιοι από τους αρχαίους χρόνους είχαν επικοινωνία με την Ημαθία.

Προσεγγίζοντας τώρα τους Πόντιους της ξεριζωμένης γενιάς ολλή και της νεότερης θα βρούμε σ' αυτούς την πηγή της ραϊκής μας παράδοσης, θα ανακαλύψουμε μία λαμπρή όψη από το μεγάλο πολιτισμό του Ποντιακού Λαού, που η

ψυχική και η σκέψη του κινείται μέσα στα ελληνικά και χριστιανικά δεδομένα.

Ακόμα, θα διαπιστώσουμε ότι, ο κιθονοειδής Ποντιακός Λαός, είναι πνευματοκίνητος και ζει ανεξάρτητα από επαχές και περιστάσεις με ανθρωπιστικά και αγαθά ιδεώδη και ασπείρει το υφαίο, το ωφέλιμο, το αγαθό και το θεϊκό. Μια μαρτυρία, ότι ο Ποντιακός Ελληνισμός εκφράζει την οδίοψευστη φυλετική ενότητα, την εθνική αυτοτέλεια, την ηθική και πνευματική αυτονομία του Γένους μας.

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΖΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"

ΤΗΛ. 0331/66.913 - FAX
0331/66.979

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 δρχ.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΑ**ΑΝΕΚΔΟΤΑ****Ξαν χουρμάδες
θέλ'**

Ενας τζοπάνος εβόσκιζεν
τα πρόγατα τ' σ' έναν ρακίβ
απάν.

Εναν ημέραν τερει η θά-
λασσα ήσυχον, όμον γυα-
λίν, εξαβασθαεύτεν, ε-
πούητεν τα πρόγατα τ', ε-
γόρασεν χουρμάδες, εσέ-
γκεν στα σ' έναν καράβ' και
επήγεν ταξιδ'.

Σον δρόμον εγέντον τρα-
νόν φουρτούναν. Το καράβ
εκλήώστεν τ' απάν αφάκι και τα
χουρμάδας ούλα εκούγαν
σπν θάλασσαν, και ο τζοπά-

νον τούτσαλος και περιόσ-
ντες έρθεν σο χωρίον στ.

Ξαν εγόρασεν πρόγατα και
ερχίνεσεν το παλαίν την
δουλειάν.

Εναν ημέραν Ξαν η θάλασ-
σα ήσυχον και ο τζοπάνον
κάθεται από ψηλά και τερει
και νουνίζ' ντό εχάσεν το
βιον στ.

Επέρασεν απ' εκές ίνας
άλλος τζοπάνος και είπεν σ-
τον:

- Ντο ήσυχον και έμμορον
έν η θάλασσα.

- Ναι, είπεν και ατός, Ξαν
χουρμάδας θέλ'.

Μέρ' πάς;

Ο Σιός ο Παύλον, ασ' σή
Μουσικενέντων εγάπανεν
ποηλό το ρακίβ.

Εναν ημέραν, αφ' κά 'ς σ'
Αμπρικάντων έπεν και εμέ-
τασεν 'ς σπ Χαλχαιτζή το τικέν
απέσ', με τον Ζουρντζήν
τον Στάθιον..

Οντάς εζέβαν να πάγνε να
ευρίκ'νε τη Σίτικας τον Μου-
χαήλ, σπ εδεβίναν ασ' σήν
εκκλησίαν κέσ' Σαββατό-
βραδον έτον, έξαν να
κρούγ'νε τα καμπάνας για
εσπερινόν.

- Ας πάμε 'ς σπν εκκλησίαν
εφτάμε τον εσπερινόν, είπε
ο Παύλον, κ' ύστερα πάμε 'ς
σπ Μουχαήλ. Επήγαν 'ς σπν
εκκλησίαν. Ο Παύλον η' έξε-
ρεν να ψάη', εστάθεν ασ' σα
δεξιά και ο Στάθιον ασ' σα
ζεβρά.

Ο Ζαβαλής ο Στάθιος ήχους
'κί έξερεν. Αμον τ' έρχουτον
ριάστα έψαήθεν.

Ο Παύλον ετέρεσεν ο Στά-
θιον 'ς σον ήχον απάν 'κί
πάει.

- Ε! Μέρ' κες πάς; Εκούξεν
ατον.

Ο Στάθιον, έρθεν 'ς σον
νον στ' τη Χαλχαιτζή ο πά-
γκον και το ρακίβ.

- Ε, σπ Χαλχαιτζή κες' πάγω!
είπεν.

**ΓΝΩΜΙΚΑ -
ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ**

Συλλογή

ΑΡΙΣΤ. Ο. ΣΙΔΕΡΗ

* Αδελφόν καλός να έτον,
ο θεόν πα θα είχεν είναν.

* Γαϊδούριν κώρτσον κί έ-
παρ, 'υναίκαν νοντσον κί έ-
παρ.

* Αρθεπος καρπούζ' 'κ έν'
να σκίεις και τερεις ατον.

* Αρθεπος 'κ έν' να μη έχ'
τέρτια, ο βασιλέας πα έχ.

* Εσέγκεν το νερόν 'ς ασυ-
λάκ' (έβαθε την υπόθεση σε
καλό δρόμο)

* Εσύ όνταν επένες, εγώ

έρχουμνε (αντίστ. του
νεοελλ. "αλλού ατά!")

* Εκούρτεσεν την γλώσ-
σαν στ' (αποστομώθηκε και
σώπασε)

* Εξεραχώθεν ας σα γέητα
(αντίστ. του νεοελλ. "έσκα-
σε στα γέητα!")

* Εσκώσεν το μυτίν στ' (α-
ντίστ. του ελληδοϊτικου "ηή-
ρε ψηλά τον... αμανέ")

* Εύκερον σακκίν ολόρθα

'κί στέκ' (αντ. νεοελλ. "νπ-
στική αρκούδα δε χορεύει!")

* Εγώ ήέγ' στον καλόγερος
είμαι και ατός ορώτα με πόσα
παιδιά έεις (αντ. νεοελλ.
"μαζί μιλάμε και χώρια κου-
βεντιάζουμε", "άλλα του
ήέω κι άλλα καταλαβαίνει")

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. αβλαεύω = κυνηγώ

2. αβρός = παχύς

3. αβρούπιστος = άφλε-
κτος

4. ακιθ' = ακίδα

5. αghαθάζω = αυθακιάζω

6. αγνωσία = απερισκεψία

7. αγραίω = θυμώνω

8. αδρός = λιπαρός

9. αθίζω = καθλιπίζω

10. αθιτρεά = όργωμα

**ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ**

Όπως σ' όθες τις περιοχές
της Μικρασίας, έτσι και στην
περιοχή της Κιθκίας και Ι-
διαίτερα του Μεταλλείου
Ταύρου, οι "προμηθείς" νοι-
κοκυραίοι και νοικοκυρές έ-
καναν έγκαιρα κάθε χρόνο,
τις απαραίτητες προμηθείες
τους για τη χειμερινή περιό-
δο, που σε ορισμένες περιο-
χές κρατούσε έξι μήνες.

Δείχνει, πραγματικά, ποη-
λή σύνεση και νοικοκυρο-
σύνη η συνήθεια αυτή, αη-
λά ακόμα πιο αξιοπρόσε-
κτος είναι ο τρόπος με τον
οποίο κατόρθωναν να δια-
τηρούν διάφορα φαγώσιμα,
χωρίς να αλλοιωθούν. Οι
προμηθείες αυτές περιε-
λάμβαναν κυρίως τα παρα-
κάτω είδη τροφίμων:

ΚΡΕΑΤΙΚΑ

Ανάλογα με την οικονομι-
κή δυνατότητα της κάθε οι-
κογένεια έέκεμνε, από ω-
ρίς, τον καβουρμά, τον πα-
στουρμά, τα ρουκάνικα και
τα ξηρά και καπνισμένα
κρέατα. Παρασκευάσματα,
που το καθένα χρειαζόταν
ανάλογη τεχνική, μαστοριά
και προσοχή. Το καθένα είχε

το μυστικό του, για να δια-
τηρείται και να μη "φρου-
χνιάζι" (μυχαλιάζει). Περι-
σότερη προσοχή και τέχνη
ήθελαν "τα παστουρμάδες",
τα ρουκάνικα - σουτζούκια
και τα ξηρά κρέατα, που έ-
πρεπε, αφού αθλατισθούν
και καρυκευθούν, να μεί-
νουν στον ήλιο ένα χρονικό
διάστημα για να "ψηθούν".

ΓΛΥΚΑ

α) Όπου υπήρχαν αμπέλια
έκαμναν από σταφύλια το
"πετμέζ", το "ρετσέη" και τα
"κιοφτέρια", φτιαγμένα από
εγχώρια φαρίνα (νισαστέν)
βρασμένη με μούστο. Μετά
το βράσιμο και το δέσιμο
του μούστου σχηματιζόταν
ένα είδος ποητού, που τον
άηλωναν στον ήλιο, για να
στεγνώσει. Υστερα το έκο-
βαν σε ρομβοειδή κομμάτια
(μπακλαβάδες) και το τοπο-
θετούσαν σε ειδικά δοχεία
και αφού ζαχάρωνε ήταν έ-
τοιμο για κατανάλωση. Οι
πιο βέβαιοι και πρόθυμοι κα-
ταναλωτές ήταν τα παιδιά,
που γυρνούσαν Χριστού-
γεννα και Πρωτοχρονιά και
ψάλλανε τα "Κάληντα".

β) Από ψίχες καρυδιού,
που τις περνούσαν σε κλω-
στή και τις βουτούσαν, αρ-
κετές φορές, σε υγρό προ-
παρασκευάσμα από μούστο
και νισαστέν (τοηάζ), έφτια-
χναν τα "παντουρμάδες". Για
να είναι ο παντουρμάς φα-
γώσιμος έπρεπε να εκτεθεί
σε φθινοπωρινό αέρα για να
στεγνώσει. Η κατασκευή
του παντουρμά θυμίζει λίγο
τον τρόπο κατασκευής των
κεριών και των λαμπάδων.

γ) Σ' αυτή την κατηγορία
των τροφίμων θα μπορού-
σαμε να περιλάβουμε και
διάφορα φρούτα, έπειτα α-
πό μία απλή επεξεργασία.
Συγκεκριμένα, δαμάσκηνα,
μήλα, αχλάδια, καΐσια, οδή-
κλήρα ή κομματιασμένα,
που τα αποξηραίναν, εκθέ-
τοντάς τα αρκετό καιρό
στον ήλιο (τοίρια). Αν' αυτά
κάνανε και κομπόστα (χο-
σιάφ). Μερικά από τα φρού-
τα (μήλα - αχλάδια) ετοπο-
θετούντο σε ειδικά πήλινα
δοχεία (πουλούθια) και ό-
ταν τον χειμώνα ανοίγονταν
για κέρασμα μοσχοβολού-
σαν και ήσαν πολύ εύγευ-
στα. Γλυκό κατασκεύαζαν
και από κυδώνια, κέρασια
κ.α.

**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"**

* Οι στίλεις του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι σπν
διάθεση όλων των αναγνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν
είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν
επιστρέφονται

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Δ.Σ. της ΕΛΒ ευχαριστεί θερμά την πρώην
Γεν. Γραμματέα κ. Βάσω Καραμήτσου - Σιδηρο-
πούδου για την προσφορά χρηματικού ποσού
50.000 δρχ. υπέρ της ανέγερσης του Κέντρου
Πολιτισμού.

Σημειώνεται ότι, το διατεθέν χρηματικό πο-
σό είναι προϊόν 1ου βραβείου αφίσσας "Ημα-
θιώτικα '93". Κι εδώ τα θερμά συχαρητήρια
του Δ.Σ.

**Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΟΥ ΚΑΜΙΤΕΧΝΗ
ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ**

Γεννήθηκε το έ-
τος 1934 στην Επι-
σκοπή Νάουσας
από ξεριζωμένους
γονείς. Γεωργός
στο επάγγελμα.
Αριστος οικογε-
νειάρχης και
σπουδαίος άν-
θρωπος. Τη ήύρα
την έπιασε στα χέ-
ρια του το 1951
και από τότε δεν
την εγκατέλειψε.
Αυτοδίδαχτος ό-
πως οι περισσότε-
ροι ηυράρηδες
μας.

Το παιζιμό του έ-
χει κάτι το ξεχωρι-
στό. Υπηρετεί ψυ-
χικές ανάγκες, ό-
πως αυτές εκδη-
λώνονται στα διάφορα
στιγμιότυπα της ζωής. Η
μούσα του έχει ποιητικό
βάθος. Τρέφεται από συ-
γκίνηση και γεννά συγκίνη-

ση. Δημιουργεί πανηγυρική
έξαρση και φέρνει ανεπίω-
τη χαρά. Ο ηλιούσιος ψυχα-
γός του κόσμου δημιουργεί
ευχάριστο κλίμα σε κάθε
συντροφιά. Ο φίλος του
Κώστας Ανδρεόδης μας
ρήει με τους στίχους του:

"Θα φέρω τον Φιλάρετον
που εκ χρυσόν ραήλιαν

θα παιζ' επιτραπέζια να
κτιζ' μας την καρδιαν".

Ναι, κτιζει τις καρδιές μας
ο Φιλάρετος.

Η αφιλοκερδής προσφο-
ρά του στα Ποντιακά Σωμα-
τεία και ιδιαίτερα στην ΕΛΒ
είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Α-
νταποκρίνεται σε κάθε
πρόσκληση. Εφτασε ακόμα
και στη Γερμανία και στη
Γαλλία για να ευχαριστήσει
τους Ξενιτεμένους συμπα-
τριώτες μας. Συμβουλεύει
τους νέους ηυράρηδες να
παιζουν παραδοσιακά, ό-
πως ο ίδιος παιζει.

Νυφέπαρμαν

Αψη κόρη τη μάνα σου και
κάνε άηλην μάνα,
άψη κόρη τον κύρη σου
και κάνε άηλην κύρη...
Τίμα κόρη τον πεθερόν σ'
σ' σόν κύρης καλήιον...
τίμα κόρη, τίμα κόρη
να είσαι τιμημέντα.

ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Συνέχεια από την 1η σελ.

...πληθυσμών προβλήθηκαν σ...

...στην εκδήλωση, η οποία...
...οργανώθηκε από τον Σύλλογο Ποντίων Τριανδρίας σε συνεργασία με την Επιτροπή Ποντιακών Εκδηλώσεων, παρουσίασταν οι αρχές του...

...Αξιίζει να σημειωθεί ότι, οι εισηγητές ανανεμήθηκαν τιμητικά διπλώματα μακροχρόνια πνευματική τους προσφορά.

Ακόμα σημειώνεται ότι ο σκοπός της Επιτροπής Ποντιακών Εκδηλώσεων είναι η έρευνα, μελέτη και προβολή του πολιτισμού του ελληνισμού της Ανατολής.

Καθιερωμένες ετήσιες εκδηλώσεις της επιτροπής είναι:

Συμπόσιο ποντιακής λογοτεχνίας κάθε Ιανουάριο συνάντηση ποντιακής ιστορίας κάθε Οκτώβριο. Ηδη γίνεται προσπάθεια για την διοργάνωση της Α' συνάντησης μουσικοχορευτικών συγκροτημάτων Ποντίων, σε συνεργασία με τον Δήμο Θεσσαλονίκης.

Εως τώρα έχουν γίνει, τρία συμπόσια ποντιακής λογοτεχνίας, η Α' συνάντηση ποντιακής ιστορίας και οι Α' δραματικοί αγώνες ποντιακού θεάτρου.

Στις 13 και 14 Νοεμβρίου θα γίνει το Α' συμπόσιο ποντιακής ιστορίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ελευθερίου - Κορδελλίου και με τον Σύλλογο Ποντίων Ελευθερίου - Κορδελλίου.

Την Επιτροπή Ποντιακών Εκδηλώσεων αποτελούν οι:

Πάνος Καϊσιδής, δημοσιογράφος - συγγραφέας

Δημήτρης Παρασκευόπουλος, εκπαιδευτικός - συγγραφέας

Καίτη Μελητή, δημοσιογράφος - μελετήτρια

Νίκος Λαπαρίδης, εκπαιδευτικός - συγγραφέας

Μάνος Μανουσιδής, εκδότης ποντιακού εντύπου
Στάθη Πελαγίδης, εκπαιδευτικός - συγγραφέας

Κώστας Πεκρίδης, εκπαιδευτικός

Γιάννης Σαββίδης, μηχανολόγος - ηλεκτρολόγος

Μιχάλης Παναγιωτίδης, εκπαιδευτικός - συγγραφέας

Γιάννης Χιονίδης, μέλος ποντιακού συλλόγου

Γιάννης Μελετιδής, οικονομολόγος - συγγραφέας

Παν. Κοντεσιδής, οδοντίατρος - μέλος Δ.Σ. ποντιακού συλλόγου.

Συνέχεια από το προηγούμενο

Το 1921, δύο καράβια φορτωμένα ποντιακής καταγωγής οικογένειες από διάφορες περιοχές της Μικράς Ασίας, έφτασαν στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Από τα καράβια αυτά αποβίβαστηκαν οι Πόντιοι πρόγονοί μας και μεταφέρθηκαν με ευθύνη της τότε Ελληνικής Κυβέρνησης Ε. Βενιζέλου, σε κάποιες παλιές στρατιωτικές παράγκες που υπήρχαν στην περιοχή της Καθαμαριάς Θεσσαλονίκης, τους λεγόμενους "ΘΑΛΑΜΟΥΣ".

Μέσα σ' αυτούς τους θαλάμους, που ο χώρος τους ήταν πολύ μικρός συγκριτικά με τον αριθμό των ατόμων που θα στεγάζονταν, αναγκάστηκαν να μείνουν οι πρόγονοί μας για ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Σε ένα τέτοιο θάλαμο στεγάστηκαν προσωρινά δύο και πολλές φορές τρεις οικογένειες μαζί. Αν σκεφθεί κανείς ότι οι οικογένειες εκείνες ήταν Πατριαρχικές, που σημαίνει ότι ήταν πολυάριθμες, τότε θα έχει μία σχετική εικόνα με το όλο θέμα του συνωστισμού που υπήρχε και που δημιούργησε στους προγόνους μας πολλά προβλήματα.

Ο ακατάλληλος χώρος των θαλάμων, μαζί με τη νειχρά μέσα διαβίωση που είχαν στη διάθεσή τους οι Σανταίοι, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις εμφάνισης και εξάπλωσης των ασθενειών του τύφου, της ηπατίτιδας και της βροχοπνευμονίας, διότι έλειπαν τα απαραίτητα μέσα διατροφής, ένδυσης και καθαριότητας. Οι ασθενείς αυτές, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα (λίγες μόνο μέρες) αποδεκάτισαν τους Σανταίους, που αν και προβληματισμένοι, συνέχισαν να μένουν στους αναφερόμενους θαλάμους μη έχοντας να κάνουν κάτι καλύτερο και διότι δεν είχαν την ανάλογη ιατροφαρμακευτική υποδομή να αντιμετωπίσουν αυτή την ανυπόφορη κατάσταση.

Σχετικά με όλα τα αναφερόμενα, μπορούσε να παρατηρηθεί κανείς το θλιβερό κάρρο του Δήμου τις άσχημες εκείνες μέρες, να μεταφέρει σωρηδόν τους νεκρούς Σανταίους και Σανταίες από τους θαλάμους στην τελευταία κατοικία τους, τους δε ακολουθούσαντες συγγενείς των νεκρών να μην έχουν τη δύναμη και το κουράγιο να κλάψουν. Πολλές φορές τύχαινε την ίδια μέρα μία οικογένεια να έχει και δύο νεκρούς ακόμη.

Αυτή η απορρέκτη κατάσταση ήταν αδύνατον να συνεχίζονταν. Η απόγνωση των Σανταίων ήταν χαραγμένη στα κιτρινωμένα και αδύναμα πρόσωπά τους. Ο φόβος, αυτό το ανθρώπινο συναίσθημα των ζωντανών για τη ζωή τους, μεγάλωνε μέρα με τη μέρα. Η μία απλή σκέψη των Σανταίων σταματούσε εκεί που άρχιζε η άλλη και όλες μαζί οδηγούσαν, τους ήδη προβληματισμένους και φοβισμένους προγόνους μας, σε μία τελική απόφαση που έπρεπε πολύ σύντομα να πάρουν.

Απογοητευμένοι πλέον και κάτω από την πίεση των τελευταίων γεγονότων, αποφάσισαν να απομακρυν-

ΠΟΝΤΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΜΙΚΡΗ ΣΑΝΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ ΠΩΣ ΚΑΤΟΙΚΗΘΗΚΕ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΑΝΤΑΙΟΥΣ

...τιδας και της βροχοπνευμονίας.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί η αδυναμία της τότε ελληνικής κυβέρνησης που λόγω των γεγονότων και των συγκυριών της εποχής ήταν αδύνατο να προσφέρει αξιόλογη οικονομική βοήθεια, καθώς και ανεπάρχη στέγαση στους Σανταίους προγόνους μας.

Φυσικό αποτέλεσμα όλης αυτής της κατάστασης ήταν η ακαρίαία σχεδόν εξόπλιση, σε όλο το Σανταίο καθαλισμό, των θανατηφόρων ασθενειών του τύφου, της ηπατίτιδας και της βροχοπνευμονίας, διότι έλειπαν τα απαραίτητα μέσα διατροφής, ένδυσης και καθαριότητας. Οι ασθενείς αυτές, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα (λίγες μόνο μέρες) αποδεκάτισαν τους Σανταίους, που αν και προβληματισμένοι, συνέχισαν να μένουν στους αναφερόμενους θαλάμους μη έχοντας να κάνουν κάτι καλύτερο και διότι δεν είχαν την ανάλογη ιατροφαρμακευτική υποδομή να αντιμετωπίσουν αυτή την ανυπόφορη κατάσταση.

Σχετικά με όλα τα αναφερόμενα, μπορούσε να παρατηρηθεί κανείς το θλιβερό κάρρο του Δήμου τις άσχημες εκείνες μέρες, να μεταφέρει σωρηδόν τους νεκρούς Σανταίους και Σανταίες από τους θαλάμους στην τελευταία κατοικία τους, τους δε ακολουθούσαντες συγγενείς των νεκρών να μην έχουν τη δύναμη και το κουράγιο να κλάψουν. Πολλές φορές τύχαινε την ίδια μέρα μία οικογένεια να έχει και δύο νεκρούς ακόμη.

Αυτή η απορρέκτη κατάσταση ήταν αδύνατον να συνεχίζονταν. Η απόγνωση των Σανταίων ήταν χαραγμένη στα κιτρινωμένα και αδύναμα πρόσωπά τους. Ο φόβος, αυτό το ανθρώπινο συναίσθημα των ζωντανών για τη ζωή τους, μεγάλωνε μέρα με τη μέρα. Η μία απλή σκέψη των Σανταίων σταματούσε εκεί που άρχιζε η άλλη και όλες μαζί οδηγούσαν, τους ήδη προβληματισμένους και φοβισμένους προγόνους μας, σε μία τελική απόφαση που έπρεπε πολύ σύντομα να πάρουν.

Απογοητευμένοι πλέον και κάτω από την πίεση των τελευταίων γεγονότων, αποφάσισαν να απομακρυν-

...του σκοπού και για να αποφυγουν την άσκαρη ταλαιπω-

θούν όσο πιο γρήγορα μπορούσαν από την μοιρασμένη περιοχή του καταλισμού των θαλάμων της Καθαμαριάς.

Όσοι από τους Σανταίους αρχηγούς οικογενειών ήταν ακόμη στη ζωή πήραν τις οικογένειές τους - οι άρρωστοι κολλούθησαν - και με το τρένο έφτασαν στο σιδηροδρομικό σταθμό της Βέροιας. Από εκεί με μικρή οικονομική βοήθεια (χρήματα μεταφοράς) της τότε κυβέρνησης του Ελληνικού κράτους και με μεταφορικά μέσα που ήταν βοιδομάζες (κάρρα) ξεκίνησαν για το άγνωστο.

Ξεκίνησαν έχοντας ένα και μοναδικό στόχο: "Να βρουν μία ορεινή κατά προτίμηση περιοχή, υγιεινή, με καθαρή ατμόσφαιρα και κρύα νερά, για να καταικήσουν εκεί αποφεύγοντας το θάνατο".

Αποφασισμένοι πλέον να πετύχουν αυτόν τον στόχο τους, περιηγήθηκαν αρκετές μέρες στην γύρω από την πόλη της Βέροιας περιοχή.

Επισκέφθηκαν διάφορες περιοχές, που ορισμένες απ' αυτές ήταν: η περιοχή της Ραχιάς, του Κυδωνοχωρίου, του Τριποτάμου. Περιφερόμενοι κατέληξαν να κατασκηνώσουν σε μεγάλο ομαδικό τσαντήριο (οκνές), έξω από το σημερινό χωριό "Γεωργιανό", δίπλα από ένα μικρό ρέμα με πλάτνια.

Η αναποφασιστικότητα τους να εγκατασταθούν σε μία από τις αναφερόμενες περιοχές της Ημαθίας γης που επισκέφθηκαν, ήταν σχετική με τα όσα είδαν και έζησαν τις πρώτες μέρες της διαμονής τους στην Ελληδα. Όλες οι αναφερόμενες περιοχές που επισκέφθηκαν ήταν ελώδεις με πυκνή βλάστηση και κουνούπια και δεν είχαν κρύο πόσιμο νερό, στοιχεία που ήταν αρνητικά για μία υγιεινή και χωρίς προβλήματα ασθενειών διαβίωση.

Φοβισμένοι και απογοητευμένοι από τα γεγονότα που έζησαν μέχρι εκείνη τη στιγμή οι Σανταίοι, γύρευσαν να βρουν μία περιοχή που θα τους εξασφάλιζε τουλάχιστον τη ζωή, όσο και αν αυτή η περιοχή θα ήταν άγονη, ανισόπεδος, ορεινή και ακοκτροκόλη.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού και για να αποφυγουν την άσκαρη ταλαιπω-

ρία όλου του ομίλου, αποφάσισαν και εξέλεξαν μία επιτροπή τριών ατόμων που είχε στόχο και σκοπό να περιφερθεί και να ερευνήσει τη γύρω περιοχή και επιστρέφοντας να προτείνει ένα κομμάτι της για προσωρινή τουλάχιστον διαμονή του ομίλου.

Την επιτροπή αποτελούσαν οι:

Γεώργιος Τσακουριδής (Ο Μακρής - επειδή ήταν πολύ ψηλός)

Γιάννης Τριανταφυλλίδης (Ο Ζαπούντης - επειδή ήταν πολύ αδύνατος)

Δημήτριος Χειμωνίδης (Ο Μπάκνης - κοιδευτικό του Δημήτρη)

Οι αποτελούντες την επιτροπή ξεκίνησαν αμέσως για έρευνα, έχοντας πάντα κατά νου όλα τα μέχρι τότε αναφερόμενα προβλήματα του ομίλου.

Κατά την περιφορά τους στη γύρω περιοχή κάποια στιγμή βρέθηκαν στο χώρο του σημερινού χωριού Μικρή Σάντα.

Πλησιάζοντας είδαν ότι υπήρχε εκεί ένα παλιό χωριό με κατεδαφισμένα σπίτια. Το μόνο κτίσμα που ακόμη ήταν όρθιο, που και αυτό όμως είχε πολλά και σοβαρά στοιχεία φθοράς στην κατασκευή του, ήταν η εκκλησία χωριού "Γεωργιανό", δίπλα σ' εκείνη ήταν η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Μία εκκλησία, που το δάπεδό της ήταν ένα μέτρο χαμηλότερα από την επιφάνεια της γης.

Γι' αυτό και για να μπει κανείς μέσα σ' αυτήν έπρεπε να κτεβεί τρία πέτρινα σκαλοπάτια. Δίπλα ακριβώς σ' αυτήν, στο χώρο της πλατείας, υπήρχαν πανύψηλα δέντρα, φτελιές φτελιές = καρογάτι και στα ποντιακά φτελιό.

Το ύψος αυτών των δέντρων ήταν από είκοσι έως τριάντα μέτρα και για πολλά χρόνια ήταν το στολίδι του χωριού.

Υστερα από χρόνια το 1979-80 άρχισαν να αρρωσταίνουν και να ξεραίνονται τα κληδιά τους από αρρώστια που υπήρχε γενικά στην Ευρώπη. Τότε, πλέον, αναγκαστικά κόπηκαν τα δένδρα, γιατί έγιναν επικίνδυνα για τους Σανταίους που περνούσαν από κάτω.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Την Κυριακή 31-10-1993 και ώρα 11 το πρωί πραγματοποιήθηκε σε αίθουσα του 1ο Γυμνασίου Βεροίας Καταστατική Γενική Συνέλευση των μελών της ΕΛΒ για την τροποποίηση άρθρων του Καταστατικού.

Η Γ.Σ. μετά από γόνιμη συζήτηση εξουσιοδότησε το Δ.Σ. για την προώθηση της διαδικασίας έγκρισης του Καταστατικού.

Οι καταξιωμένοι καλλιτέχνες μας

Αναμνηστική φωτογραφία από τη συνουσία του Λυκαβητού (23-8-93) για να αναλάβητα παιδιά. Από αριστερά Κοντογιαννίδης, Χρυσάνθος, Σαχινίδου, Χάρι Κλύν και Καραπαναγιωτίδης.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ ΠΑΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ,
ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Ανεβήκαμε στην Ακρόπολη, η θέα της μέσα στο πράσινο πνιγμένης πόλης πανοραμική. Νοιώσαμε, όμως, τον αέρα βαρύ. Η δύστυχη Κερασούντα υπήρξε το ορμητήριο του Τοπάτ Οσμάν. Στην Ακρόπολη της όπου οι Κερασούντιοι τιμητικά ενταφιάσαν τον καπετάν Γιώργη οι τάξεις του Τοπάτ Οσμάν μετά τον ατιμωτικό θάνατό του, εκούθησαν τον τάφο του αειμνήστου ευεργέτη της πόλης και έβαψαν τον δήμιο του Ποντίου Ελληνισμού. Να γιατί κάτι μας έκοβε την ανάσα. 71 και πλέον χρόνια πέρασαν, οι λόγιοι, όμως, του ιστορικού Γ. Βοθαβάνη θα παραμένουν επίκαιροι: "Κατ' απαίτησιν της εθνοσυνελεύσεως (Τουρκικής) το πτώμα του Τοπάτ Οσμάν εκρεμάσθη εμπροσθεν της εθνοσυνελεύσεως επί 24 ώρα προς παραδειγματισμόν... και μετεφέρθη κατόπι εις Κερασούντα και ετάφη μεγαλοπρεπώς υπό των εναπομειναντών εν τη πόλει οργάνων του εις την γηραιάν ακρόπολιν την οποίαν μέχρι σήμερον, και δεν γνωρίζομεν έως πότε,

θα μολύνουν τα εθελώντα λείψανα του απαισιωτέρου και ωμότερου τυράννου, ο οποίος την εποχή εκείνη το φρόνημα του μεγαλύτερου μέρους της Τουρκικής φυλής".

28/5/1993

Στις 28 Μαΐου αντικρύσαμε την Τραπεζούντα. Την περιόδη πρωτεύουσα του Πόντου. Την πόλη όπου καρποφόρα έσπειρε τον ευαγγελικό λόγο ο πρωτόκλητος Ανδρέας. Την γενέτειρα του Αγίου Μεγαλομάρτυρα Ευγενίου, του προστάτη και ποητιού της, και του Οσίου Αθανασίου, αναμνηστική του οθωμανικού μωναχισμού. Την έδρα της αυτοκρατορίας των Μεγάλων Κομνηνών, το τελευταίο προπύργιο της Ρωμαιοσύνης μετά την Αίωση της Κωνσταντινουπόλεως. Στην πανέμορφη Τραπεζούντα σώζονται τα περισσότερα και ωραιότερα μνημεία της παρουσίας του Ελληνισμού στον Εύξεινο Πόντο.

Επισκεφθήκαμε και θαυμάσαμε τους βυζαντινούς ναούς της. Δείγματα ευσεβείας των βασιλέων της. Την Αγία Σοφία με τις υπέροχες

τοιχογραφίες και τα μωσαϊκά. Την μητρόπολη των Κομνηνών, την Παναγία των Χρυσοκέφαλλο. Τον Άγιο Ευγένιο τον πρώτο ναό που μετά την κατάληψη της πόλης από τον Μωάμεθ τον Πορθητή, στις 15 Αυγούστου του 1461 και κατ' εντολή του μετατράπηκε σε τζαμί. Γενί τζουμά Τζαμίσι (Τζαμί της νέας Παρασκευής).

Στον Άγιο Ευγένιο με την παρουσία ενός νεαρού ευγενικό φίλο ο πρωτόκλητος Ανδρέας. Την γενέτειρα του Αγίου Μεγαλομάρτυρα Ευγενίου, του προστάτη και ποητιού της, και του Οσίου Αθανασίου, αναμνηστική του οθωμανικού μωναχισμού. Την έδρα της αυτοκρατορίας των Μεγάλων Κομνηνών, το τελευταίο προπύργιο της Ρωμαιοσύνης μετά την Αίωση της Κωνσταντινουπόλεως. Στην πανέμορφη Τραπεζούντα σώζονται τα περισσότερα και ωραιότερα μνημεία της παρουσίας του Ελληνισμού στον Εύξεινο Πόντο.

Επισκεφθήκαμε και θαυμάσαμε τους βυζαντινούς ναούς της. Δείγματα ευσεβείας των βασιλέων της. Την Αγία Σοφία με τις υπέροχες

Στο ναό του τελέεσθησαν οι γάμοι του αυτοκράτορα Αλεξίου του Γ', κτίτορα της Μονής του Αγίου Διονυσίου στο Άγιο Όρος.

Περήφανο στέκεται μέχρι σήμερα πάνω από τον παραλιακό δρόμο, το ονομαστό φροντιστήριο. Ναός της παιδείας, ευγενές δείγμα της Φιλοπατρίας και της εφείσεως των Τραπεζουντιών για τα γράμματα.

Ο τελευταίος μητροπολιτικός ναός του Αγίου Γρηγορίου Νύσσης, που βρισκότανε παραπλεύρως του φροντιστηρίου κατεδαφίστηκε, για να μην προδίδει στους από θαλάσσης ερχομένους, την χριστιανική καταγωγή της πόλης.

Σ' αυτόν τον ναό θυμούνται οι παλαιοί Τραπεζούντιοι χοροστατούντα, λειτουργούντα, κηρύττοντα, τα τελευταία δύσκολα χρόνια, τον αειμνήστο Μητροπολίτη και Εθνάρχη Χρυσάνθο, που ιδιαίτερα αγαπήθηκε από τους Τραπεζούντιους, αλλά και όλους τους Έλληνες του Πόντου.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Η Οδύσσεια του Νικολάου Χριστοφορίδη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Μας κράτησαν στο αλώνι μέχρι τις 2.00 η ώρα. Θυμάμαι οι στρατιώτες ακουούσαν τα σπαθιά τους και καρφώνανε τις ξιφοθήκες τους σε μία καρδιά που ήταν εκεί. Είχαν σκοπό να μας σφάζουν μέσα στο αλώνι, αλλά τους ήρθε διαταγή να μας εξορίσουν.

Τότε κάπου να ήσουν και να άκουγες. Οι φωνές ανέβηκαν στους ουρανούς από τα κλάματά μας όταν ακούσαμε "σουγκιούν" δηλαδή εξορία.

Είπαν πως θα ξεκινήσουμε σε μία ώρα. Μας άφησαν και πήγαμε στα σπίτια μας. Οι μεγάλοι κλαίγανε και ετοιμάζανε τα πιο αναγκαία να πάρουμε. Οι μικροί κλαίγανε και ετοιμάζανε τα πιο αναγκαία να πάρουμε. Οι μικροί κλαίγανε και ετοιμάζανε τα πιο αναγκαία να πάρουμε. Οι μικροί κλαίγανε και ετοιμάζανε τα πιο αναγκαία να πάρουμε.

Στο χωριό μας ήταν 50 οικογένειες, περίπου 150 άτομα - ακριβώς δεν ξέρω τώρα. Μαζί μας ήταν και πολλές οικογένειες προσφύγων από τη Χαψικία.

Ξεκινήσαμε με συνοδεία

Χωροφυλάκων (Τσανταρμάδες Λεγότανε) και Στρατού.

Περάσαμε από το Ελληνικό χωριό Παλαδάντος που ήταν μισή ώρα μακριά από το δικό μας. Εκεί είχαμε συγγενείς. Εγώ ήμουν μικρός, δεν μπορούσα να περπατήσω και γι' αυτό η μάνα μου μ' άφησε εκεί και αυτή συνέχισε το δρόμο της.

Η θεία μου με μαντάβωσε μέσα σε μία κουζίνα και πήγε με τους άλλους κατοίκους του χωριού να παρακολουθήσει το θέαμα της εξορίας. Εγώ έβαλα τα κλάματα και τράνταξα την πόρτα με όλη τη δύναμη που είχα. Πετάχθηκε το καρακίδ (ο σύρτης) και το βήλα στα πόδια.

Ετρεχα να τους φτάσω. Στον δρόμο, θυμάμαι, έρχονταν ένας χωροφύλακας προς το χωριό, τι θα έκανε δεν ξέρω. Κάτι μου είπε στα τουρκικά και μου 'δω μία μαξιλάρι. Εγώ κλαίγοντας συνέχισα να τρέχω ώσπου τους έφτασα, και συνεχίσαμε την πορεία μας.

Μας πήγαν σ' ένα μέρος, Τορούτ Καπανή, Πεγόταν. Εμείς οι Έλληνες το Πέγαμο στην Αρτασα, μία μικρή πόλη. Τι θα μας κάνανε εκεί δεν ξέρω. Στον δρόμο που πήγαίναμε για την Αρτασα, μας γύρισαν πίσω στο Τορούτ Καπανή (στον Διπόταμο). Αρχίσα να νυχτώνει. Οι Τσανταρμάδες δεν μας πείραξαν καθόλου και ορισμένοι έλεγαν "κάσιν, νέρεα κτεροούν", δηλαδή "φύγετε, που πάτε". Κοιμηθήκαμε στο Τορούτ Καπανή. Εκεί ήταν μερικά κάρνα και ένα καφενείο.

Είναι Ιούλιος του 1916. Το πρωί ξεκινήσαμε για την Αρτασα (Κιμισχανά). Είναι δημόσιος δρόμος. Εμείς οι μικροί "θαρούμε" δηλαδή οδηγούμε τα γελάδια και τα πρόβατα. Οι μεγάλοι είναι φορτωμένοι με τα πράγματα και με ψωμί που πήρανε από το χωριό.

Οι δικοί μου είχαν κι αυτοί όλη τους φορτίο στην πλάτη.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

Το Δ.Σ. της ΕΛΒ εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια:

1. Στον κ. Σταύρο Ορφανίδη, ταμία της Λέσχης, τους αδελφούς του και στις οικογένειές τους για το θάνατο της μητέρας τους ΕΛΠΙΔΑΣ. Η αειμνήστη οικοδέσποινα ΕΛΠΙΔΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ ανήκε στην ξεριζωμένη γενιά. Οι Γερμανοί της στέρησαν το σύζυγο και τον πατέρα των παιδιών της. Αφοσιώθηκε στην ανατροφή των παιδιών της με χίλιες δύο στερήσεις. Είχε την τύχη να δει τα παιδιά της χρήσιμα στην κοινωνία και να καμαρώσει τα εγγόνια της. Υπήρξε μία πραγματική οικοδέσποινα. Αιώνια η μνήμη της.

2. Στον κ. Λεωνίδα Ξανθό-

πουλο, μέλος της Λέσχης για το θάνατο της ενάρετης συζύγου του ΕΥΘΥΜΙΑΣ. Η αειμνήστη, αν και έφυγε πολύ νωρίς από την εφήμερη τούτη ζωή, άφησε πίσω της τις ωραιότερες αναμνήσεις και εντυπώσεις σ' εκείνους που την έζησαν και την γνώρισαν. Υπήρξε φιλόστοργος σύζυγος και μητέρα. Χαρακτηριστική ήταν η προσφορά της στον συνάνθρωπο που έφτανε μέχρι θυσίας.

Ηταν μία μεγάλη καρδιά, που κατέκτησε την εκτίμησή και την αγάπη ανθρώπων και πέραν των ορίων της πατρίδας μας. Τέτοιες ψυχές όταν φεύγουν από αυτόν τον κόσμο αφήνουν ένα δυσαναπλήρωτο κενό.

Ας είναι ελαφρό το χώμα που την σκεπάζει.

Ενισχύετε το Πνευματικό μας Κέντρο

Αγαπητοί μου συμπατριώτες και αναγνώστες του "Αργοναύτη".

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όλοι, οι Πόντιοι και φιλοπόντιοι, ότι είναι "θέμα τιμής" να προχωρήσουν σοβαρά οι εργασίες ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου της Ευλείου Λέσχης Βέροιας, το οποίο θα αποτελέσει (όταν θα λειτουργήσει με όλα τα τμήματά του) μια πολιτιστική κυψέλη του Ποντιακού Ελληνισμού, όπως η Παναγία Σουμελά είναι το θρησκευτικό μας κέντρο. Χρειάζεται, όμως, να "αναπομπωθούμε" όλοι - όλες,

ώστε να εξοικονομηθούν σοβαρά ποσά.

Ενας τρόπος να προσφέρουμε στη Λέσχη (για το Πνευματικό Κέντρο) όσα ποσά επιθυμούμε να δώσουμε, π.χ. αντί στεφανίων σε κηδείες κ.λ.π. συγγενών και φίλων μας. Έτσι, τα ονοματεπώνυμα θα γραφούν και στο ειδικό βιβλίο, που αργότερα θα κυκλοφορήσει και τυπωμένο, με το χρονικό της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου. Ας σημειωθεί δε ότι για όλες τις δωρεές θα δίδονται ισόποσες αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπληρωθούν στις φορολογικές δηλώσεις.

Για την αδικαιοδότητη αναγνώριση του ψευδεπιγράφου κράτους των Σκοπίων

ΕΝΤΟΝΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΕΛΓΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Συνέχεια από την 1η σελ.

βουλή διαμαρτυρόμαστε για τούτη την άδικη, σε βάρος της Ελλάδας, απόφασή σας, διότι:

- 1. Το εθνικό όνομα αποτελεί τη φωτογραφία κάθε λαού, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Γι' αυτό δε μεταπηδά από τον έναν λαό στον άλλο, δεν χαρίζεται, δε δανειζεται, δεν πουλιέται.
- 2. Αν οι κάτοικοι των Σκοπίων αμφιβάλουν για τη σοβαρότητα της καταγωγής και αναζητούν στο αίμα τους ξένα γονίδια, ας μην αναζητούν μακεδονικά, αυτά αίγουρα είναι ελληνικά.
- 3. Η χρήση του μακεδονικού ονόματος και του δεκαεξάκτινου ήλιου της Βεργίνας από τους Σλάβους των Σκοπίων τους οδηγεί στο ψέμα, τη σύγχυση, το αδιέξοδο και την εθνική διαστροφή.
- 4. Εμείς σεβόμαστε την ιστορία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αυτοδιά-

θεση των λαών και επικροτούμε την αναγνώριση ανεξάρτητου κράτους των Σκοπίων, αλλά με δικό τους όνομα και έμβλημα.

5. Οι Μακεδόνες είναι Έλληνες. Οι Σκοπιοί είναι Σλάβοι. Ας ψάξουν να βρουν δικό τους όνομα. Πρέπει να βρουν δικό τους όνομα, αν θέλουν να έχουν εθνική μνήμη και εθνική συνείδηση.

6. Δηλώνουμε πως θα αγωνιστούμε με όλες μας τις δυνάμεις για να μην υπονομευθούν τα ιστορικά μας δικαιώματα και δικαιώματα. Με την ελπίδα ότι θα επανεξετάσετε και θα αναθεωρήσετε την απόφασή σας, σας χαιρετούμε".

Ανάλογη διαμαρτυρία έγινε και προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωβουλή, τους Πρωθυπουργούς, τους Υπουργούς Εξωτερικών των κρατών μελών της Κοινότητας υπογραμμίζοντας τους ότι η παραχρηστική ιστορία μόνο ολέθριες συνέπειες μπορεί να επιφέρει.

Γνωριμία με τα Σωματεία μας

ΕΥΣΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΠΟΝΤΙΩΝ ΝΑΟΥΣΑΣ

Ιδρύθηκε το 1959.

Σκοπός της:

- α) Η κοινωνική επαφή και επικοινωνία των μελών της για την καλλιέργεια και ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων αμοιβαίας γνωριμίας και αλληλεγγύης.
- β) Η ανάπτυξη των πνευματικών και ηθικών δυνάμεων των μελών και γενικά η δημιουργία όρων κατάλληλων για την ψυχική και σωματική προαγωγή και βελτίωσή τους.
- γ) Η παροχή μέσων ανωτέρας πνευματικής απολαύσεως και ψυχαγωγίας.
- δ) Η δημιουργία λαογραφικού τμήματος.

Τμήματα που διαθέτει: Μορφωτικό - καλλιτεχνικό - εκδρομικό.

Σήμερα διαθέτει ιδιόκτητο κτίριο στην οδό Χ' Γρηγοριάδου 30, όπου στεγάζεται το εντευκτήριο, η βιβλιοθήκη και το καλλιτεχνικό τμήμα που προβλέπεται σύντομα και η αποπεράτωση αίθουσας λαογραφικού τμή-

ματος.

Απαριθμεί 270 μέλη και διοικείται από ενδεκαμελές συμβούλιο. Συμμετέχει σε κάθε πνευματική, κοινωνική και καλλιτεχνική εκδήλωση στην πόλη.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΟΝΤΟΥ "Ο ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ"

Η γνώση είναι δύναμη, αλλά μόνο η σοφία είναι ελευθερία.

Ιδρύθηκε το 1962. Μέχρι το 1975 στεγασθηκε προσωρινά στο Εντευκτήριο της Λέσχης και αργότερα στην οδό Χ. Λαναρά 27.

Η παλαιά βιβλιοθήκη του φροντιστηρίου Αργυρουπόλεως αριθμούσε στην Αργυρούπολη 5.000 τόμους μαζί με τις βιβλιοθήκες του Κυριακίδη και Γερβάσιου. Πε-

ρίει από άποψη ύψους βιβλία θεολογικά, ιστορικά, κλασικά, γλωσσικά, λεξικά φιλοσοφικά, επιστημονικά κ.α.

Τα χειρόγραφα ήταν 85 (ένα από μεμβράνη). Τα βιβλία αυτά μεταφέρθηκαν με πολλούς κόπους στην Ελλάδα το 1924. Η σημερινή βιβλιοθήκη φέρει το όνομα του μεγάλου ευεργέτη Κυριακίδη. Από τους 5.000 τόμους έχουν απομείνει μόνο 796 που μετά από πολλές περιπέτειες τοποθετήθηκαν στη γωνία του Μουσείου που βρίσκεται μέσα στη βιβλιοθήκη.

Η αξία τους είναι τεράστια.

Σήμερα η βιβλιοθήκη - αναγνωστήριο αριθμεί 7.500 τόμους με ποικίλο περιεχόμενο και εμπλουτίζεται συνεχώς. Λειτουργεί κάθε μέρα με υπεύθυνο βιβλιοθηκάριο. Δυστυχώς ακόμα δεν έγινε δανειστική.

Σκοπός της:

Η εξυπηρέτηση της μαθητικής και φοιτητικής νεολαίας, κάθε φίλου του βιβλίου και γενικότερα η συμβολή στην πνευματική ανάπτυξη της πόλης.